

Examen VMBO-GL en TL

2016

tijdvak 2
dinsdag 21 juni
13:30 - 15:30 uur

aardrijkskunde CSE GL en TL

Dit examen bestaat uit 45 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 59 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Open vragen

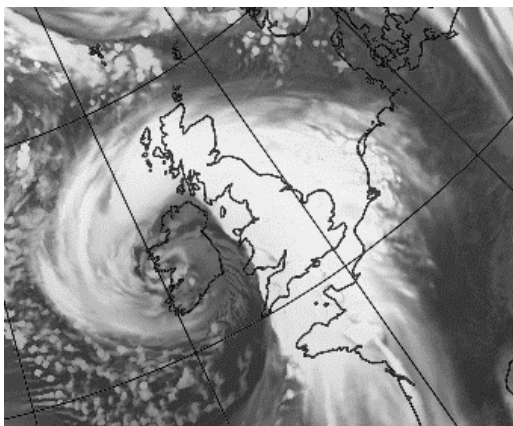
Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Weer en klimaat

---

bron 1

Satellietbeeld van een deel van Europa

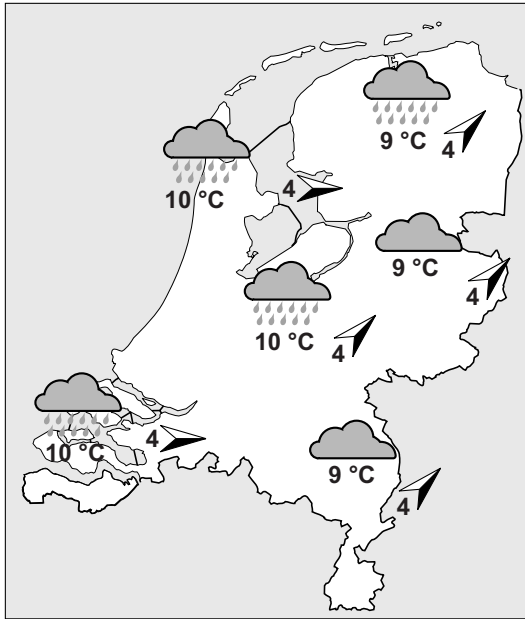

- 1p 1 Regelmatig is in het weerbericht een beeld te zien zoals in bron 1. Dit satellietbeeld is van een dag in juli en toont een luchtdrukstelsel. Achter welke letter staan het juiste luchtdrukstelsel en de juiste weersomschrijving voor dit deel van Europa, zoals te zien is in bron 1?

	luchtdrukstelsel	weersomschrijving
A	een hogedrukgebied	mooi weer, droog, veel zon
B	een hogedrukgebied	slecht weer, veel wind en sneeuw
C	een lagedrukgebied	mooi weer, droog, veel zon
D	een lagedrukgebied	slecht weer, veel wind en regen

bron 2

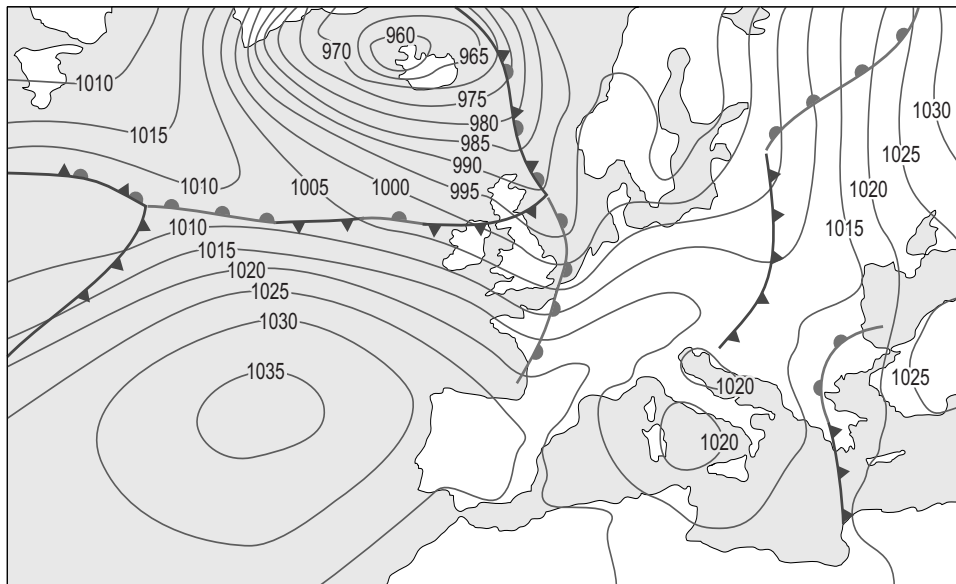
Weersverwachting voor 17 december 2014

- 1p 2 We onderscheiden vijf weerelementen. In bron 2 zijn vier van de vijf weerelementen te zien.
→ Welk weerelement staat **niet** in bron 2?

bron 3

KNMI-weerkaart voor 17 december 2014

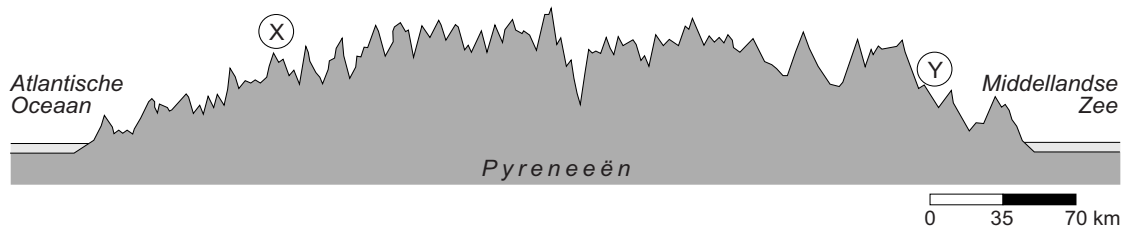
Legenda:

▲ koudefront   ▲ warmtefront   -1015- luchtdruk

- 1p 3 Op de weerkaart in bron 3 is de weerssituatie van Europa te zien. Met de gegevens op een weerkaart worden weersverwachtingen opgesteld. Welke weersverwachting hoort bij de weerkaart in bron 3?
- A Nederland staat onder invloed van het hogedrukgebied bij IJsland. In Nederland zal het harder waaien dan in Spanje en het zal in Nederland niet droog blijven.
  - B Nederland staat onder invloed van het hogedrukgebied bij IJsland. In Nederland zal het minder waaien dan in Spanje en het zal in Nederland droog blijven.
  - C Nederland staat onder invloed van het lagedrukgebied bij IJsland. In Nederland zal het harder waaien dan in Spanje en het zal in Nederland niet droog blijven.
  - D Nederland staat onder invloed van het lagedrukgebied bij IJsland. In Nederland zal het minder hard waaien dan in Spanje en het zal in Nederland droog blijven.
- 1p 4 Er worden twee uitspraken gedaan over het klimaat in Nederland en Spanje.
- Uitspraak 1: in Nederland komen meer depressies voor dan in Spanje.
Uitspraak 2: in het grootste deel van Spanje valt in de zomer minder neerslag dan in de winter.
- Wat is juist?
- A Alleen uitspraak 1 is juist.
  - B Alleen uitspraak 2 is juist.
  - C Beide uitspraken zijn juist.
  - D Beide uitspraken zijn onjuist.

bron 4

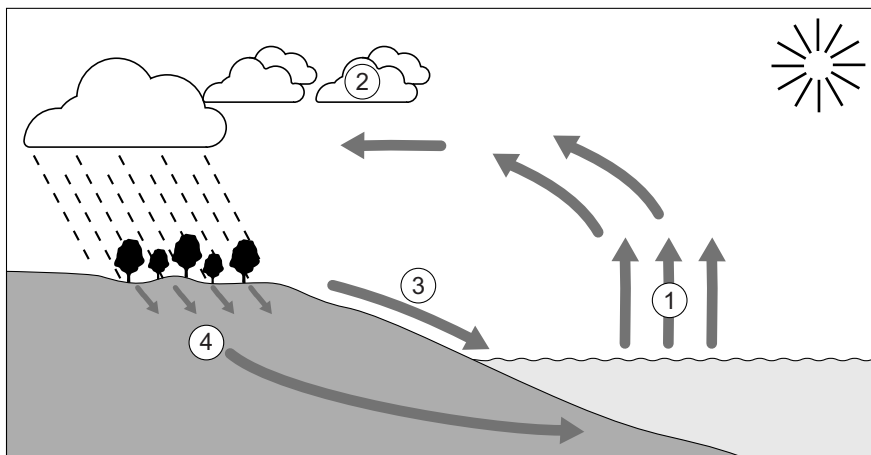
Doorsnede van de Pyreneeën

- 2p 5 Bekijk bron 4.
Een veelvoorkomende weerssituatie in de Pyreneeën is dat er wind vanaf de Atlantische Oceaan richting X en Y waait. Bij X valt meer neerslag dan bij Y.
→ Geef hiervoor een verklaring.
→ Hoe noemen we deze soort neerslag?

bron 5

Kringloop van het water

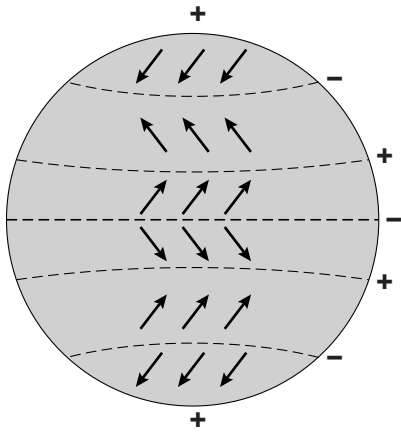
- 1p 6 Achter welke letter staan de juiste begrippen bij de cijfers 1, 2, 3 en 4 uit bron 5?

	1	2	3	4
A	condenseren	verdampen	infiltreren	afstromen
B	condenseren	bevriezen	verdampen	infiltreren
C	infiltreren	bevriezen	afstromen	verdampen
D	smelten	verdampen	infiltreren	afstromen
E	verdampen	bevriezen	condenseren	infiltreren
F	verdampen	condenseren	afstromen	infiltreren

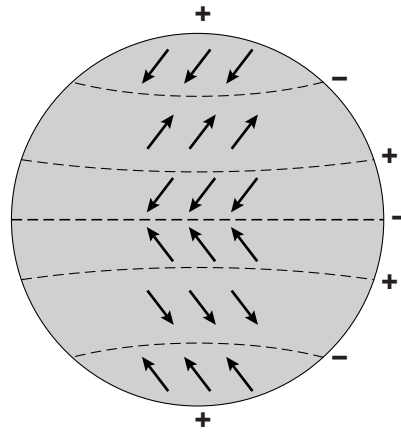
bron 6

Overheersende luchtdruk en het mondiale windsysteem

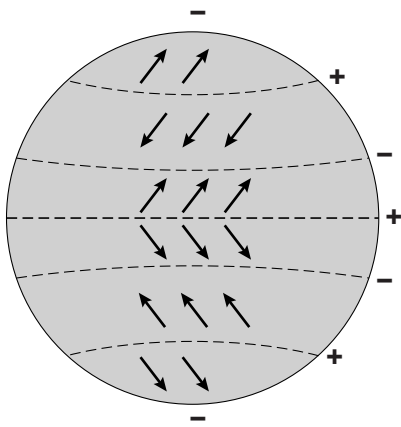
tekening 1

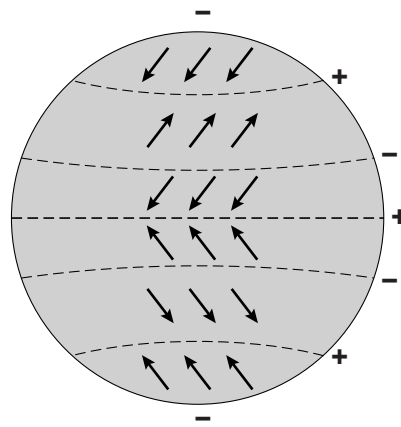
tekening 2

tekening 3

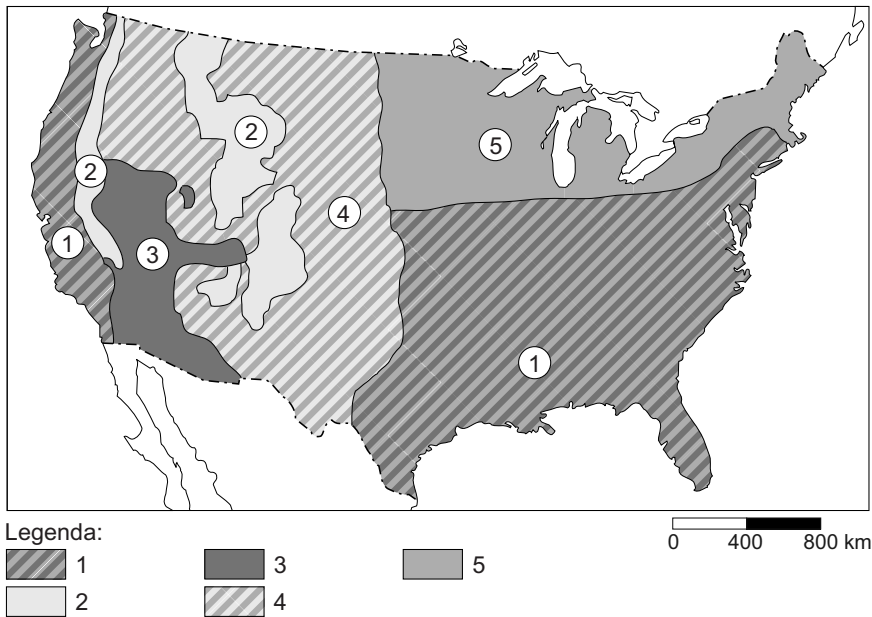
tekening 4

- 1p 7 Welke tekening in bron 6 geeft de overheersende luchtdruk en het mondiale windsysteem juist weer?
- A tekening 1
  - B tekening 2
  - C tekening 3
  - D tekening 4
- 2p 8 Als wij in Nederland Spaanse tomaten eten, dan moeten die worden vervoerd. Dat zorgt voor CO₂-uitstoot. Toch veroorzaakt de teelt van tomaten in Nederlandse kassen gemiddeld anderhalf keer meer CO₂-uitstoot dan de teelt van tomaten in Spanje.
- Geef eerst het verschil in teelt.
  - Geef daarna aan waardoor het verschil in CO₂-uitstoot wordt veroorzaakt.

bron 7

Verenigde Staten, klimaatkaart

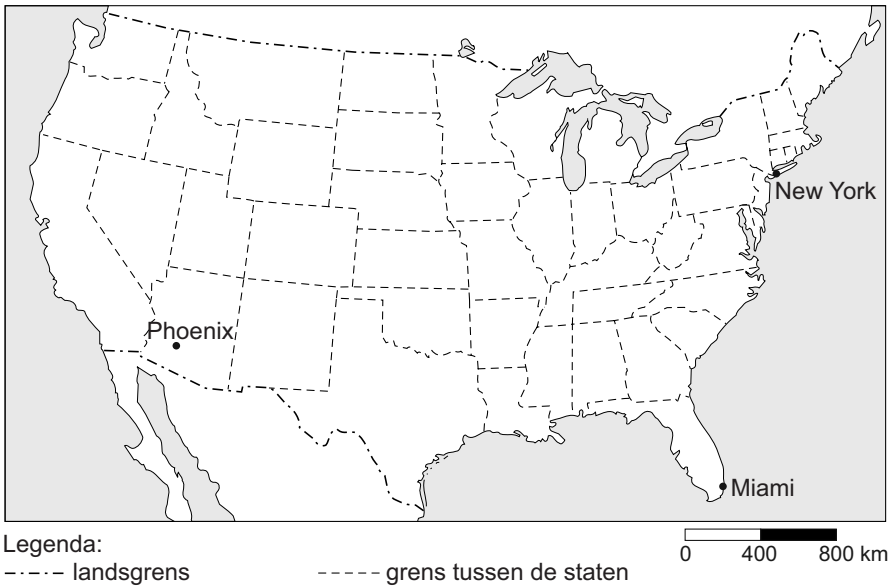
- 1p **9** In bron 7 staan met de cijfers 1 tot en met 5 de vijf meest voorkomende klimaten van de Verenigde Staten aangegeven. Achter welke letter staan de cijfers 1 tot en met 5 uit de kaart van bron 7 juist bij alle vijf klimaten?

	gematigd zee-klimaat	hooggebergte-klimaat	landklimaat	steppe-klimaat	woestijn-klimaat
A	1	2	3	4	5
B	1	2	5	4	3
C	3	1	5	4	2
D	3	4	1	5	2
E	4	1	2	5	3
F	5	3	2	4	1

- 1p **10** Bij de Grote Meren en in het uiterste noordoosten van de Verenigde Staten is veel veeteelt. Welke uitspraak is juist?
- A** Hier vind je extensieve veeteelt op de steppes.
B Hier vind je extensieve veeteelt in een landklimaat.
C Hier vind je intensieve veeteelt op de steppes.
D Hier vind je intensieve veeteelt in een landklimaat.

bron 8

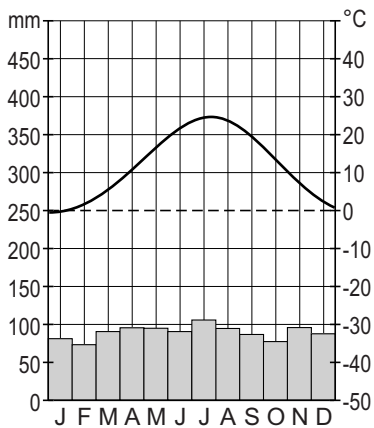
Ligging van drie steden in de Verenigde Staten

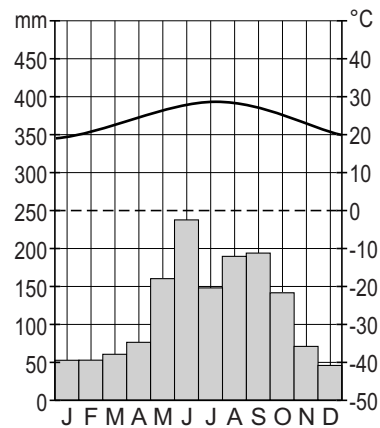
bron 9

Klimaatgrafieken van vier steden in de Verenigde Staten

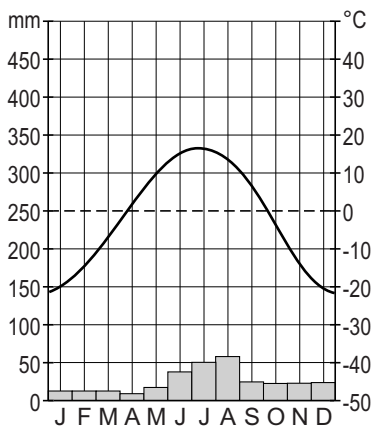
klimaatgrafiek 1

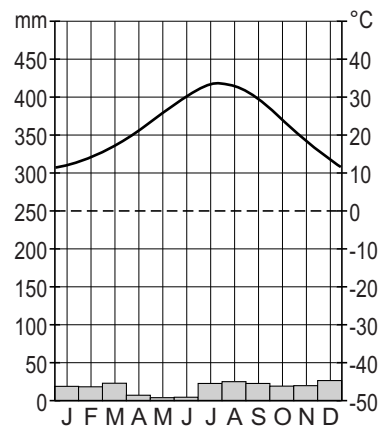
klimaatgrafiek 2

klimaatgrafiek 3

klimaatgrafiek 4

- 1p 11 Op de kaart in bron 8 staan drie steden. Bron 9 laat vier klimaatgrafieken zien, waarvan er drie zijn van de steden in bron 8. Achter welke letter staan de klimaatgrafieken uit bron 9 juist bij de drie steden op de kaart in bron 8?

	Miami	New York	Phoenix
A	klimaatgrafiek 1	klimaatgrafiek 4	klimaatgrafiek 3
B	klimaatgrafiek 2	klimaatgrafiek 1	klimaatgrafiek 4
C	klimaatgrafiek 2	klimaatgrafiek 3	klimaatgrafiek 4
D	klimaatgrafiek 3	klimaatgrafiek 2	klimaatgrafiek 1
E	klimaatgrafiek 3	klimaatgrafiek 4	klimaatgrafiek 1
F	klimaatgrafiek 4	klimaatgrafiek 1	klimaatgrafiek 2

- 2p 12 Er worden drie uitspraken gedaan naar aanleiding van bron 8 en bron 9.
- Uitspraak 1: de Grote Oceaan heeft een sterke invloed op het klimaat aan de westkust.
- Uitspraak 2: de ligging landinwaarts en de ligging op lage breedte hebben grote invloed op het klimaat van Phoenix.
- Uitspraak 3: de Golf van Mexico heeft grote invloed op het klimaat van Miami.
- Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of deze uitspraak juist of onjuist is.

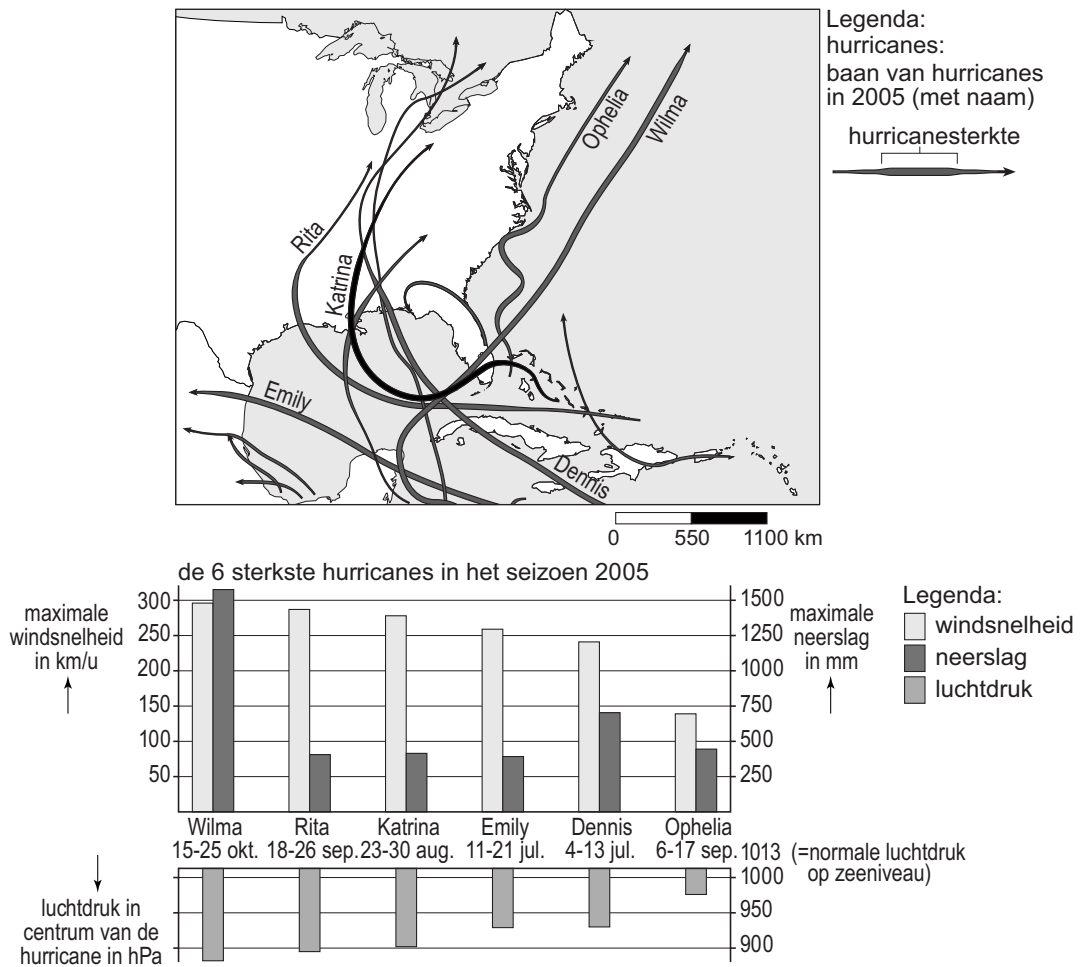
bron 10

Ecologische voetafdruk

Mensen hebben ruimte nodig om te wonen, om voedsel te produceren, zich te verplaatsen, vakantie te vieren en afval te verwerken. De mens concurreert met de natuur om de beschikbare ruimte op aarde. Met de ecologische voetafdruk kun je zien hoeveel ruimte iemand nodig heeft. Hoe meer ruimte je nodig hebt, hoe groter je ecologische voetafdruk. De ecologische voetafdruk van de Amerikanen is veel groter dan die van de bewoners van de meeste andere landen.

- 1p 13 Lees bron 10. De Amerikaanse overheid werkt aan plannen die moeten leiden tot een kleinere ecologische voetafdruk. Tegelijkertijd moet het beleid ook bijdragen aan het verminderen van het versterkte broeikaseffect.
- Welk beleid draagt bij aan een kleinere ecologische voetafdruk en vermindering van het versterkte broeikaseffect?
- A Overheidssubsidie op intensievere landbouw: door gebruik van meer meststoffen en bestrijdingsmiddelen heb je minder land nodig.
  - B Overheidssubsidie op zonne-energie: dit leidt tot minder gebruik van fossiele brandstoffen.
  - C Stimuleren van het gebruik van biobrandstof: dit leidt tot een lagere productie van landbouwgewassen in de Verenigde Staten en tot meer import.
  - D Stimuleren van suburbanisatie: dit leidt tot een afname van het woonwerkverkeer en levert minder uitstoot van broeikasgassen.

bron 11
Verenigde Staten, orkanen

- 1p **14** Bekijk bron 11.
In 2005 trokken meerdere orkanen (hurricanes) over en langs de Verenigde Staten.
→ Welke orkaan was volgens bron 11 het sterkst: Wilma of Katrina? Geef met behulp van bron 11 een argument voor je keuze.
- 1p **15** Paul en Wally bestuderen de gevolgen van orkanen. Zij verbazen zich over het gedrag van mensen voor, tijdens en na een orkaan.
Paul zegt: “Dat mensen niet evacueren is een voorbeeld van risicoperceptie.”
Wally zegt: “Het belangrijkste doel van hazard management is om de schade na een ramp zo snel mogelijk te herstellen.”
Wat is juist?
A Alleen de uitspraak van Paul is juist.
B Alleen de uitspraak van Wally is juist.
C Beide uitspraken zijn juist.
D Beide uitspraken zijn onjuist.

- 2p 16 Orkanen en tornado's komen regelmatig voor in de Verenigde Staten. Ze kunnen allebei tot natuurrampen leiden. De economische gevolgen zijn van een orkaan vaak veel groter dan van een tornado. Er zijn nog meer verschillen tussen deze twee natuurverschijnselen.
→ Noem nog twee verschillen tussen een orkaan en een tornado.

Water

- 2p 17 In een landelijk gebied duurt het gemiddeld langer voordat regenwater is afgevoerd dan in een stedelijk gebied.
→ Leg dit uit.
Doe het zo:
Ga eerst in op het verschil in ondergrond tussen landelijke en stedelijke gebieden en geef daarna aan waardoor dit leidt tot een verschil in afvoer.

bron 12

Waterbalans in km³

aanvoer in Nederland		afvoer in Nederland	
... 1 ...	70	naar zee	87
... 2 ...	27	... 4 ...	18
... 3 ...	8	verbruik	3
overige rivieren	3		
Totaal	108	Totaal	108

- 1p 18 Bekijk bron 12.
Achter welke letter staan de begrippen en namen juist bij de cijfers 1, 2, 3 en 4 uit bron 12?

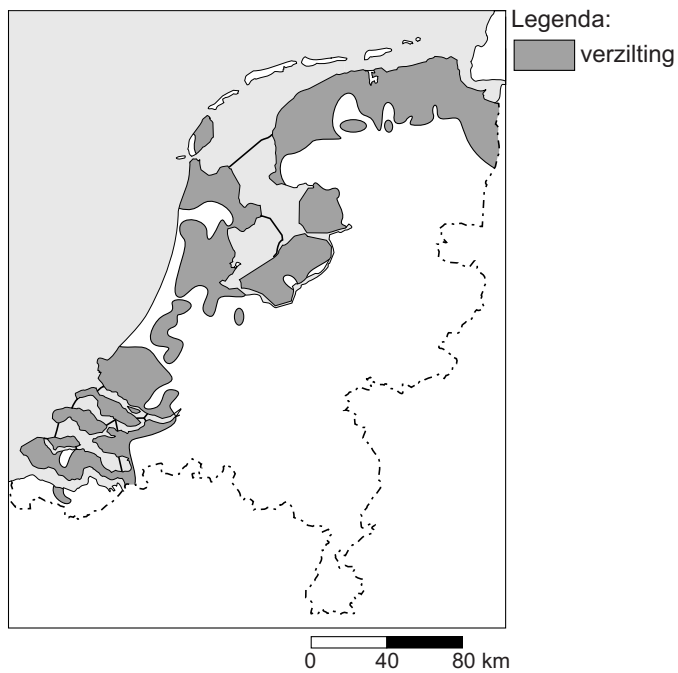
	1	2	3	4
A	neerslag	Maas	Rijn	verdamping
B	neerslag	Rijn	Maas	verdamping
C	Rijn	Maas	verdamping	neerslag
D	Rijn	neerslag	Maas	verdamping
E	verdamping	Maas	Rijn	neerslag
F	verdamping	Rijn	Maas	neerslag

bron 13
Nederland, grondsoorten

- 2p 19 Bekijk bron 13.
- Bij welke grondsoort in bron 13 is de kans op verdroging het grootst?
  - Geef een argument voor je keuze.

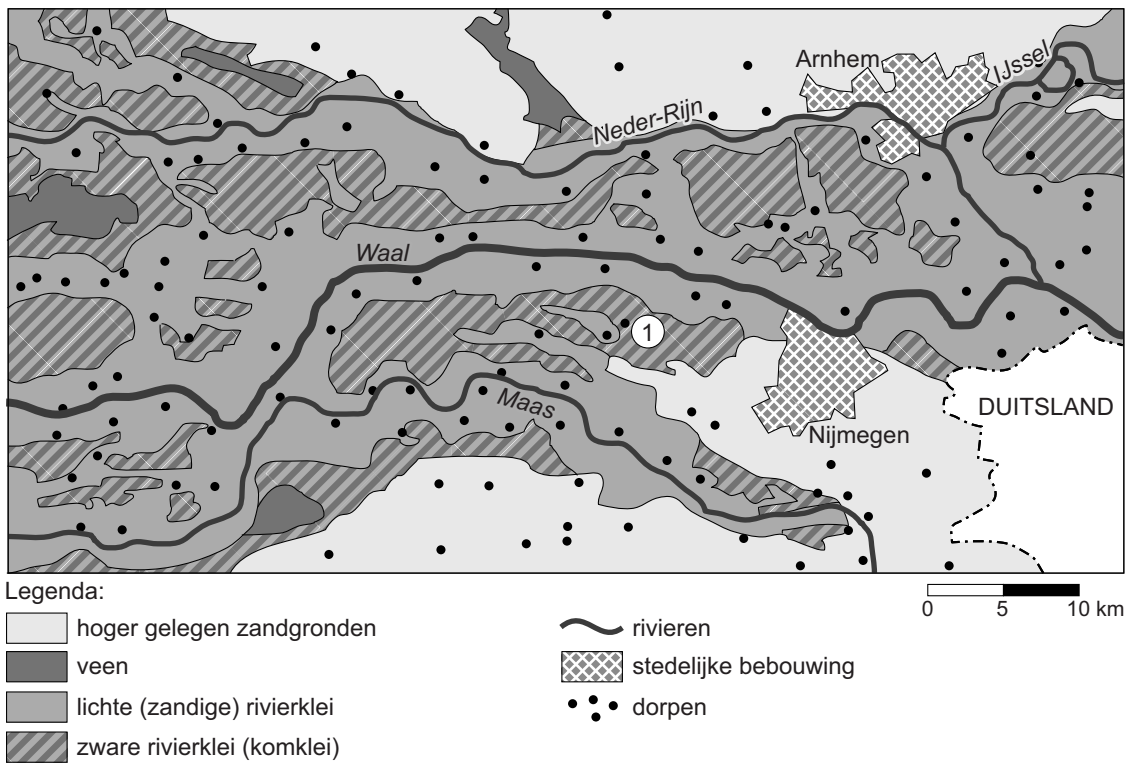
bron 14
Nederland, verzilting

- 1p 20 In bron 14 zijn de gebieden in Nederland aangegeven waar veel verzilting voorkomt.
→ Zal de verzilting in West-Nederland de komende jaren toenemen of afnemen? Geef een argument voor je keuze.

bron 15

Het rivierlandschap rondom Nijmegen

- 1p 21 Drie leerlingen doen een uitspraak over bron 15.
Welke uitspraak is juist?
- A Cijfer 1 ligt in de uiterwaarden.
  - B De klei ligt dichterbij de rivier dan het zand, omdat kleideeltjes zwaarder zijn dan zand.
  - C Tussen de Waal en de Neder-Rijn liggen meer dorpen op de oeverwallen dan op de komgronden.

bron 16

Ruimte voor de Rivier

De waterschappen Groot Salland en Vallei en Veluwe werken bij Zutphen, Deventer, Zwolle en Kampen samen met de overheid aan een veiligere IJssel. De hoogwaterstanden van 1993 en 1995 zijn hiervoor de directe aanleiding. De rivier krijgt weer meer ruimte. Naast veiligheid investeert het programma 'Ruimte voor de Rivier' in ruimtelijke kwaliteit: het rivierengebied wordt mooier en aantrekkelijker gemaakt en er komt meer ruimte voor natuur en recreatie.

bron 17

De IJssel bij Deventer, oude situatie

bron 18

De IJssel bij Deventer, nieuwe situatie

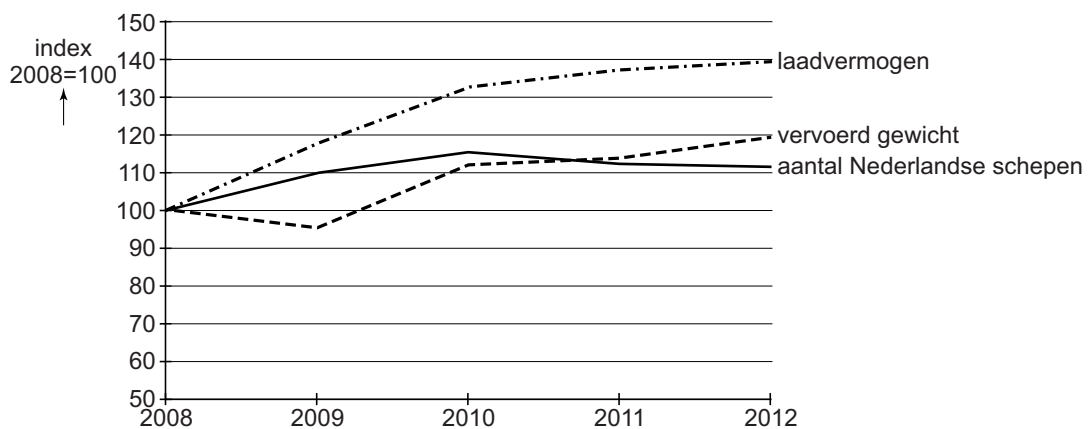
- 2p 22 Lees bron 16 en bekijk bron 17 en 18.
- Welke maatregel om de rivier meer ruimte te geven is in bron 18 te zien?
  - Noem nog een maatregel die genomen kan worden om meer ruimte aan de rivier te geven.

- 1p 23 Tijdens de aardrijkskundeles doen twee leerlingen een uitspraak over rivieren.
- Uitspraak 1: wanneer je vanaf de monding de Rijn stroomopwaarts volgt, passeer je eerst Zwitserland, dan Duitsland en uiteindelijk Nederland.
- Uitspraak 2: waterscheidingen liggen meestal in gebieden met reliëf.
- Wat is juist?
- A Alleen uitspraak 1 is juist.
  - B Alleen uitspraak 2 is juist.
  - C Beide uitspraken zijn juist.
  - D Beide uitspraken zijn onjuist.

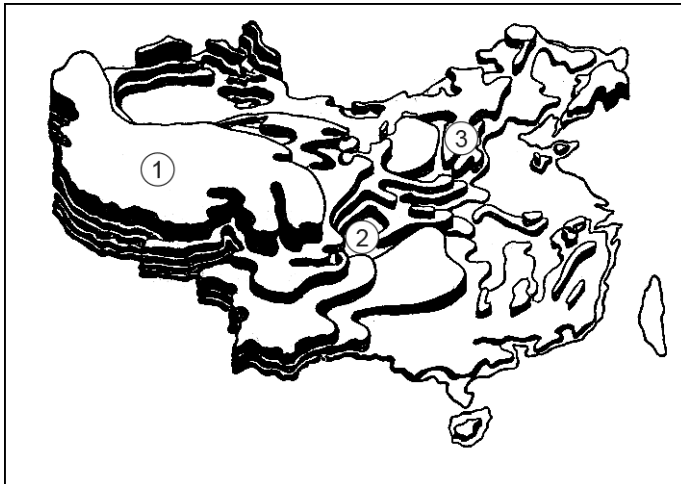
bron 19

Goederentransport natte lading (bijvoorbeeld aardolie) op Nederlandse waterwegen

- 1p 24 Twee leerlingen doen een uitspraak naar aanleiding van de grafiek in bron 19.
- Uitspraak 1: tussen 2009 en 2012 nam het vervoerd gewicht aan natte lading per schip toe.
- Uitspraak 2: volgens de grafiek zou er nog meer aan natte lading over water vervoerd kunnen worden, zonder het aantal schepen te laten toenemen.
- Wat is juist?
- A Alleen uitspraak 1 is juist.
  - B Alleen uitspraak 2 is juist.
  - C Beide uitspraken zijn juist.
  - D Beide uitspraken zijn onjuist.

bron 20
Reliëfkaart China

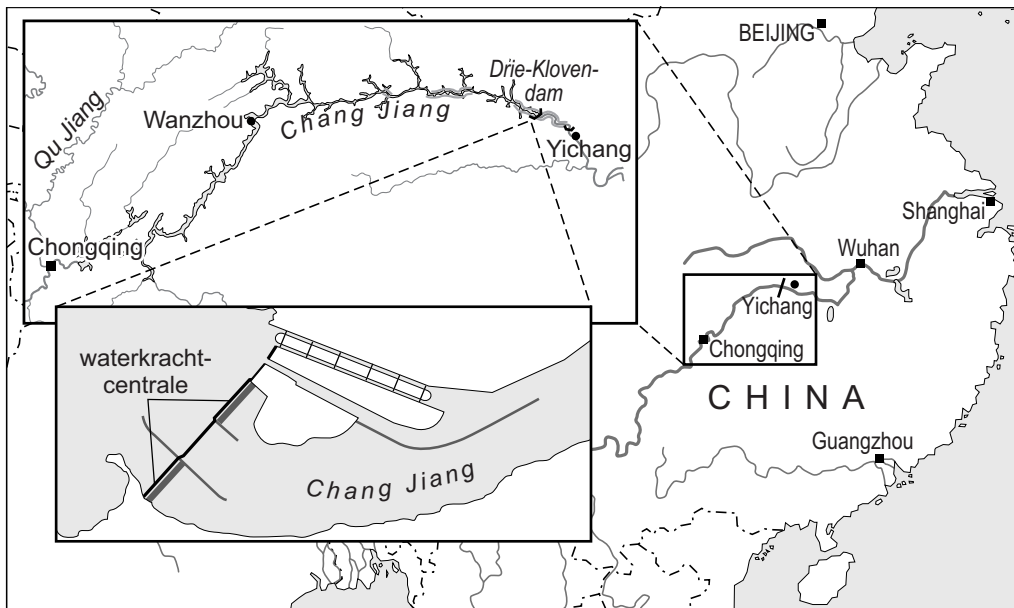

- 1p 25 Het reliëf in China is traspgewijs opgebouwd. Op de reliëfkaart in bron 20 zijn de cijfers 1, 2 en 3 in willekeurige volgorde geplaatst bij het Hoogland van Tibet, het Lössplateau en het Rode Bekken.
→ Achter welke letter staan de cijfers 1, 2 en 3 uit bron 20 juist bij de landschappen?

	Hoogland van Tibet	Lössplateau	Rode Bekken
A	1	2	3
B	1	3	2
C	2	1	3
D	2	3	1
E	3	1	2
F	3	2	1

bron 21

Deel stroomgebied van de rivier de Chang Jiang

bron 22

Tekst

De aanleg van de Drie-Klovendam heeft voordelen en nadelen gehad. Door deze aanleg is het waterpeil ... 1 ... (*stroomafwaarts / stroomopwaarts*) van de Drie-Klovendam flink gestegen. Het stuwmeer ligt ... 2 ... (*ten oosten / ten westen*) van de Drie-Klovendam. Het water in het stuwmeer wordt onder andere gebruikt voor irrigatie. Daardoor hebben de steden ... 3 ... (*stroomafwaarts / stroomopwaarts*) van de Drie-Klovendam te maken met een sterk verlaagd waterpeil, met name in een stad als ... 4 ... (*Chongqing / Shanghai*).

2p 26 Bekijk bron 21 en lees bron 22.

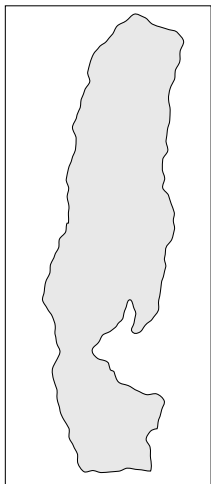
In de tekst in bron 22 staan achter de cijfers 1, 2, 3 en 4 telkens twee keuzemogelijkheden.

→ Neem de cijfers 1, 2, 3 en 4 uit bron 22 over op het antwoordblad en schrijf de juiste keuze erachter.

bron 23

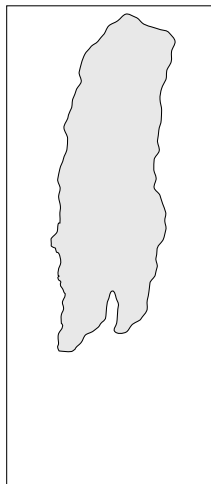
Omvang Dode Zee

rond 1900

0 12 24 km

1997

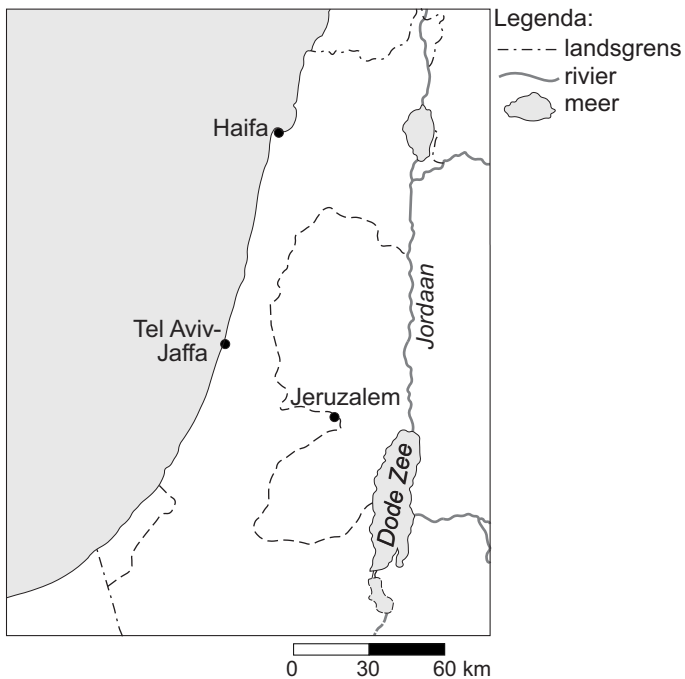

0 12 24 km

	1900	1997
waterniveau Dode Zee ten opzichte van de zeespiegel	-390 m	-411 m
oppervlakte	950 km ²	640 km ²
hoeveelheid water	155 km ³	131 km ³

bron 24

Deel van Israël en Palestina

1p 27 Bekijk bron 23 en 24.

→ Geef een menselijke oorzaak waardoor de omvang van de Dode Zee steeds kleiner wordt.

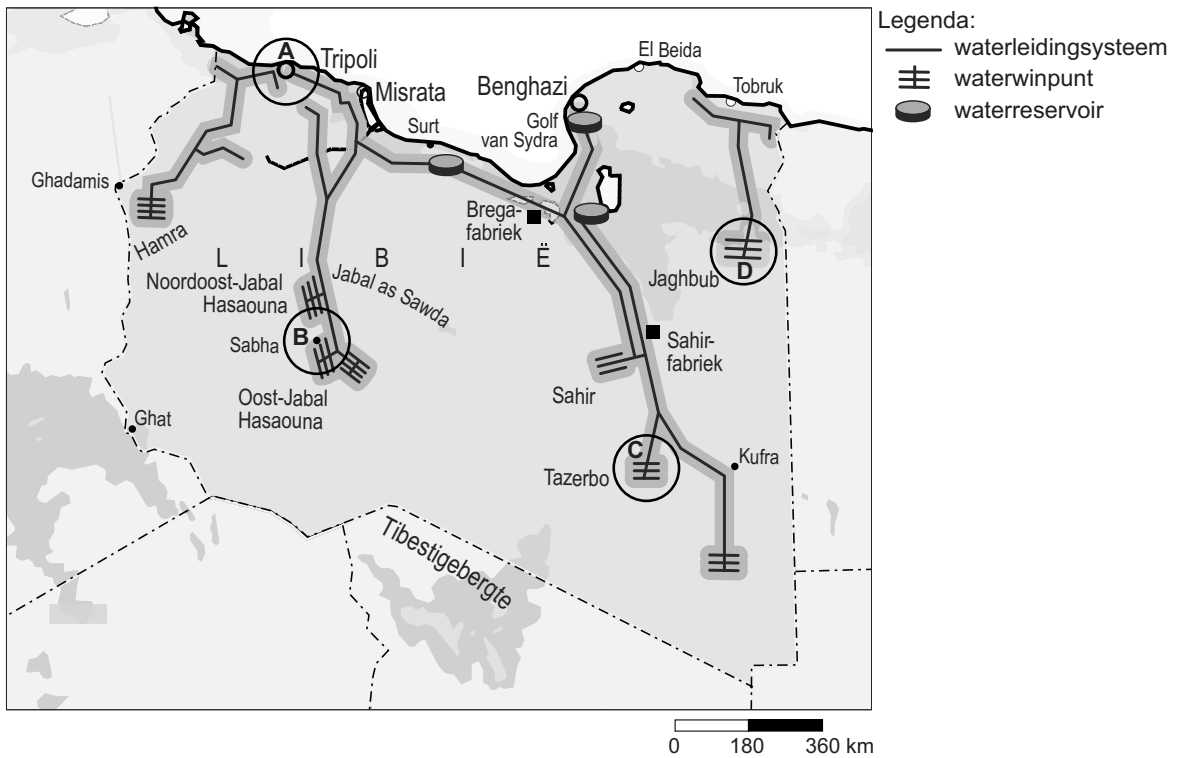
bron 25

Ontziltingsinstallatie Saudi-Arabië

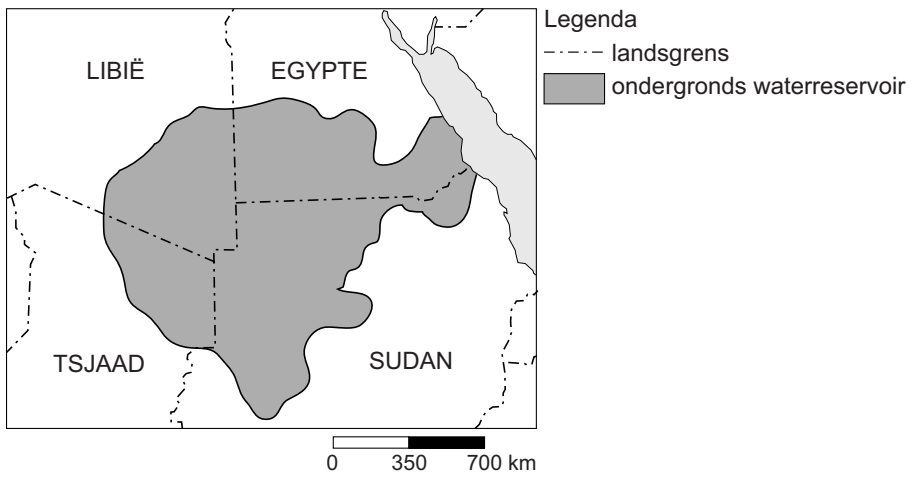

- 1p 28 Bekijk bron 25.
→ Geef de oorzaak waardoor deze manier van drinkwaterproductie vaak een bijdrage levert aan het versterkte broeikaseffect.

bron 26
Great Man-Made River Project

bron 27
Grootste ondergronds waterreservoir ter wereld

bron 28

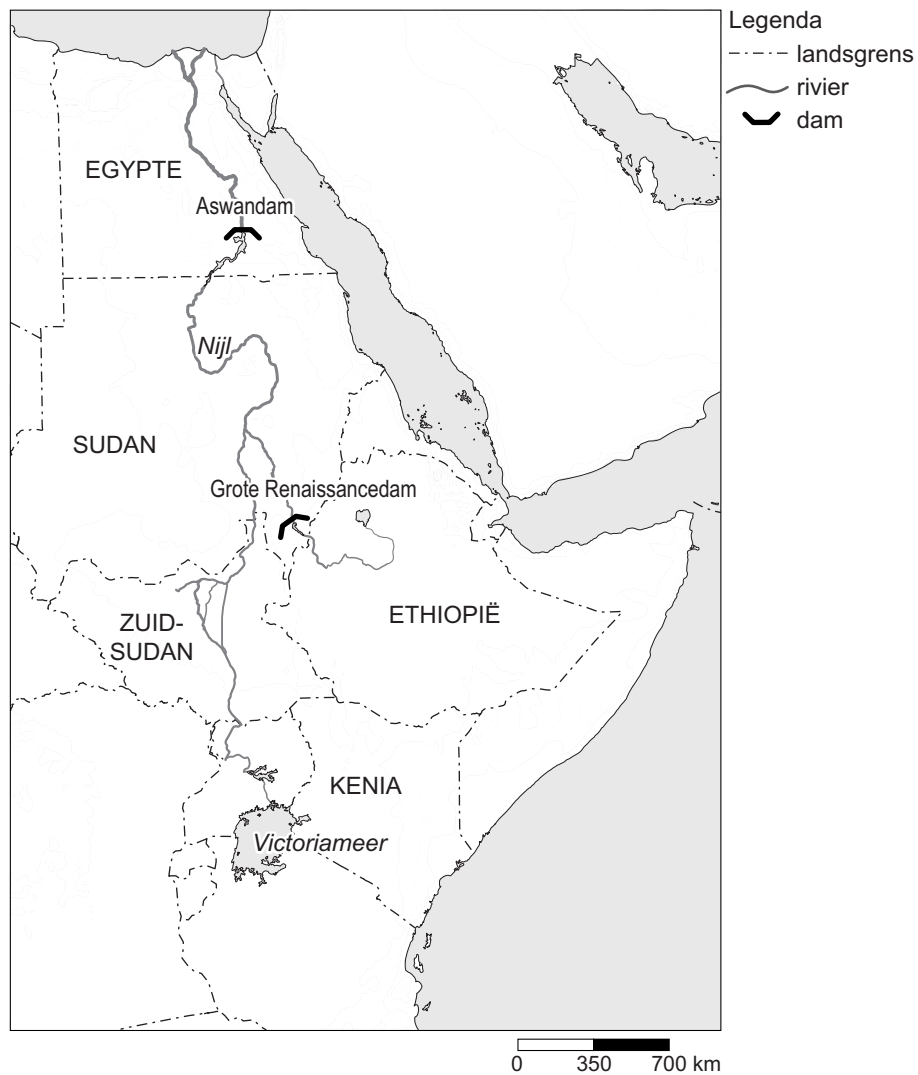
Krantenartikel

De Libische regering heeft in het verleden het besluit genomen om het Great Man-Made River Project aan te leggen. Doel was zes miljoen kubieke meter (fossiel) water per dag aan het ondergrondse waterreservoir te onttrekken en te transporteren naar het noorden van het land. Van het water zal 70% worden gebruikt voor landbouwdoeleinden; hiermee kan circa 130.000 hectare land worden bevoeid.

- 2p **29** Bekijk bron 26 en 27 en lees bron 28.
- Welk aardrijkskundig begrip gebruiken we voor zo'n ondergronds waterreservoir met fossiel grondwater?
  - Welk gevolg zal het Great Man-Made River Project hebben voor de buurlanden van Libië in bron 27?

bron 29

Locatie van de Aswandam

- 1p 30 Bekijk de locatie van de Aswandam in bron 29.
→ Welke natuurlijke omstandigheid heeft ervoor gezorgd dat de Egyptische regering de Aswandam juist in het zuiden van Egypte heeft gebouwd?

1p 31 Arie, Marloes en Niek bespreken met elkaar de gevolgen van de aanleg van de Aswandam voor het gebied stroomafwaarts.

Arie zegt: "Stroomafwaarts van de Aswandam nam het aantal overstromingen toe, waardoor het land langs de oevers vruchtbaarder werd."

Marloes zegt: "Stroomafwaarts van de Aswandam werd de waterafvoer gelijkmatiger, waardoor het land langs de oevers vruchtbaar bleef."

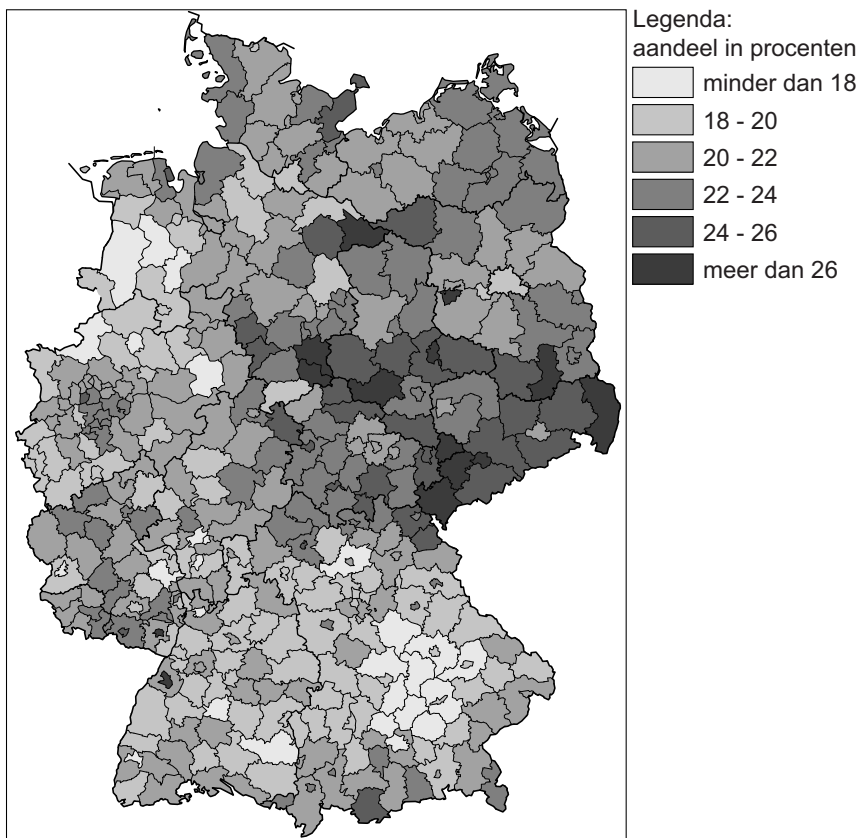
Niek zegt: "Stroomafwaarts van de Aswandam nam het aantal overstromingen af, waardoor het land langs de oevers minder vruchtbaar werd."

Wat is juist?

- A Alleen de uitspraak van Arie is juist.
- B Alleen de uitspraak van Marloes is juist.
- C Alleen de uitspraak van Niek is juist.
- D Alle drie de uitspraken zijn onjuist.

bron 30

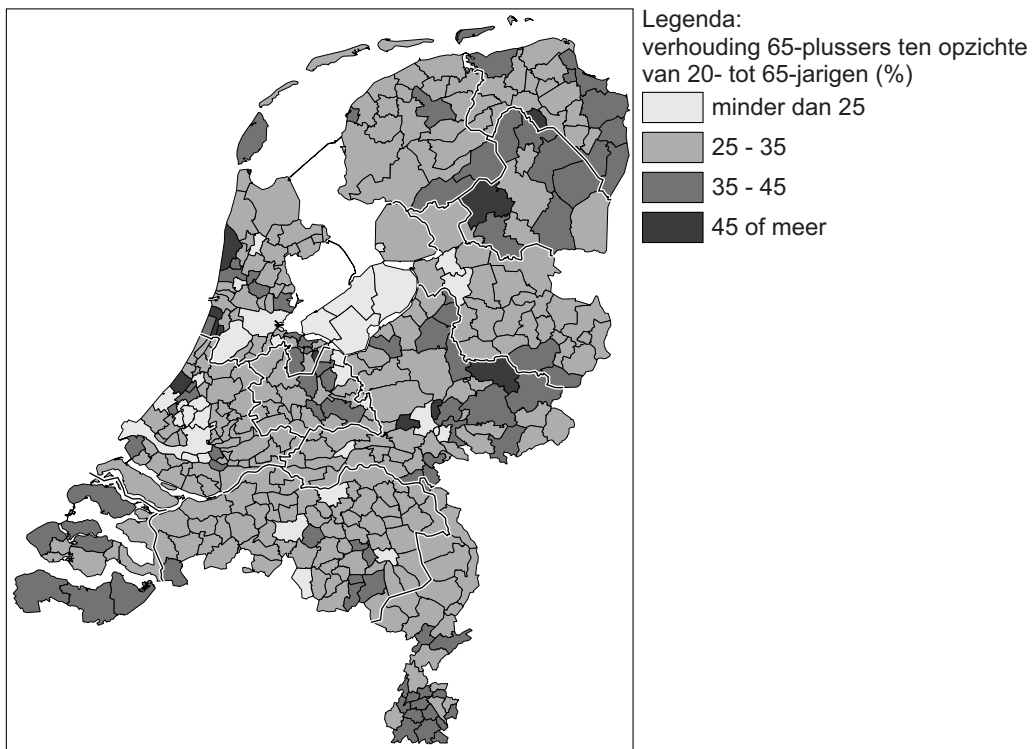
Duitsland, bevolking van 65 jaar en ouder per regio 2011

- 1p 32 Bron 30 laat zien dat de bevolking van 65 jaar en ouder niet gelijkmatig verspreid is over Duitsland.
→ Geef de oorzaak van het hoge percentage inwoners van 65 jaar en ouder in het oosten van Duitsland ten opzichte van de rest van Duitsland.

bron 31

Grijze druk* per gemeente, 2012

*Grijze druk is de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar en ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar.

1p 33 Bekijk bron 31.

→ Geef eerst aan welke provincie het **laagste** percentage 65-plussers heeft ten opzichte van de 20- tot 65-jarigen.
Geef vervolgens een oorzaak van dit lage percentage.

bron 32

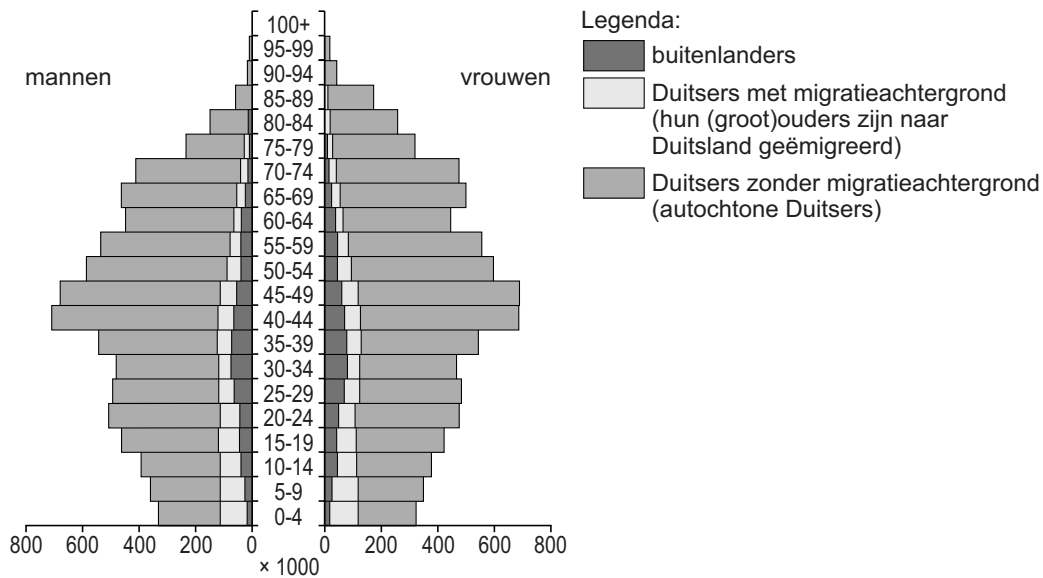
Drie bevolkingsdiagrammen van Duitsland

- 1p 34 De bevolkingsdiagrammen van Duitsland in bron 32 staan in willekeurige volgorde en zijn van 1960, 2000 en 2040. Achter welke letter staan de cijfers 1, 2 en 3 van de bevolkingsdiagrammen in bron 32 juist bij de jaartallen?

	1960	2000	2040
A	1	2	3
B	1	3	2
C	2	1	3
D	2	3	1
E	3	1	2
F	3	2	1

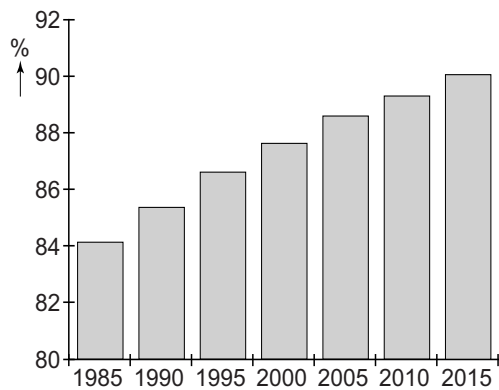
bron 33
Bevolkingsgrafiek van Duitsland, 2009

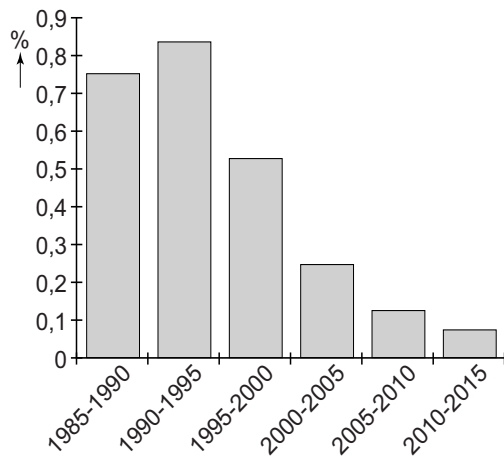
- 2p **35** Over bron 33 worden drie uitspraken gedaan.
- Uitspraak 1: de gemiddelde leeftijd van Duitsers zonder migratieachtergrond ligt hoger dan van Duitsers met migratieachtergrond.
- Uitspraak 2: bij de buitenlanders in Duitsland is de groep 0- tot 20-jarigen en de groep van 65 jaar en ouder relatief klein, omdat buitenlanders vooral arbeidsmigrant zijn in Duitsland.
- Uitspraak 3: de groep Duitsers met migratieachtergrond bestaat voor een belangrijk deel uit kinderen en kleinkinderen van gastarbeiders.
- Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 34

Duitsland, urbanisatiegraad, 1985 - 2015

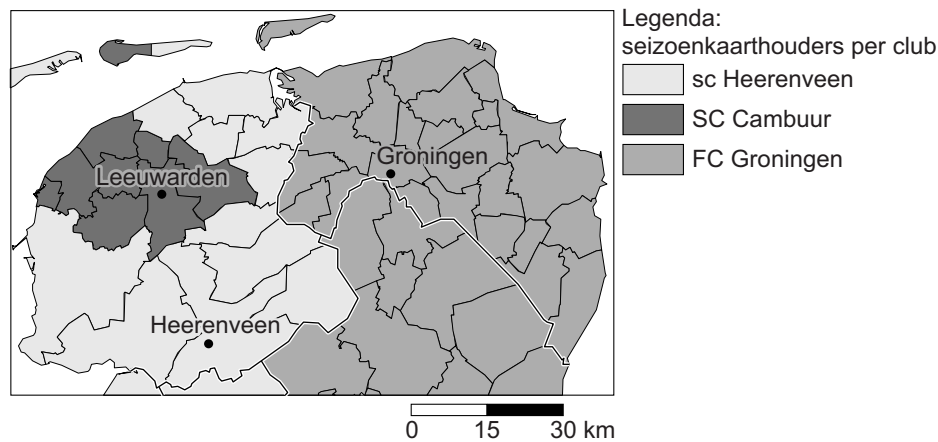
Duitsland, groei van de stedelijke bevolking, 1985 - 2015

- 1p 36 Over bron 34 worden twee uitspraken gedaan.
- Uitspraak 1: na 1995 nam de groei van het aantal stedelingen in Duitsland af, maar Duitsland verstedelijkte nog wel steeds verder.
- Uitspraak 2: door de dalende bevolkingsgroei in de Duitse steden tussen 1985 en 2015 is de bevolkingsdichtheid in de steden afgenomen.
- Wat is juist?
- A Alleen uitspraak 1 is juist.
  - B Alleen uitspraak 2 is juist.
  - C Beide uitspraken zijn juist.
  - D Beide uitspraken zijn onjuist.

bron 35

Herkomstgebied van seizoenkaarthouders in Noord-Nederland

2p 37 Bron 35 laat in grote lijnen de woonplaats van seizoenkaarthouders van de drie noordelijke eredivisievoetbalclubs van het seizoen 2014-2015 zien: sc Heerenveen, SC Cambuur en FC Groningen. In de kaart zijn de herkomstgebieden ingekleurd naar de club met de meeste seizoenkaarthouders in dat gebied.

Over deze kaart worden drie uitspraken gedaan:

Uitspraak 1: de kaart gaat over het verzorgingsgebied van de drie noordelijke eredivisievoetbalclubs.

Uitspraak 2: in Nederland is de drempelwaarde voor elke voetbalclub gelijk.

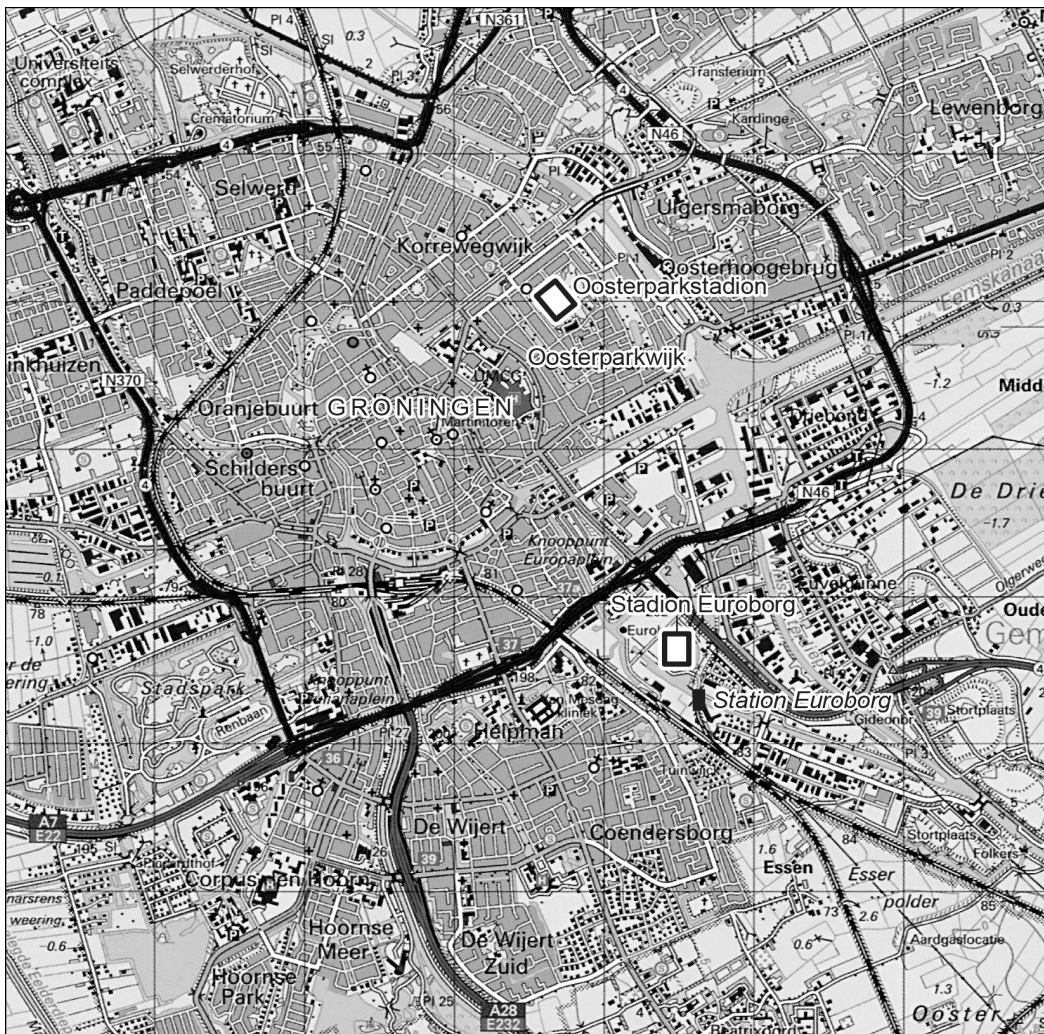
Uitspraak 3: de maximale afstand die de seizoenkaarthouders willen afleggen om hun favoriete club te zien voetballen noemen we de reikwijdte.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 36
Stadion Euroborg

In de tweede helft van de jaren 90 ontstond in Groningen het plan om een nieuw stadion voor profvoetbalclub FC Groningen te bouwen op een nieuwe locatie: Stadion Euroborg. Het oude Oosterparkstadion voldeed niet meer aan de moderne eisen. Op de oude locatie waren te weinig mogelijkheden voor een groter stadion.

bron 37
De stad Groningen

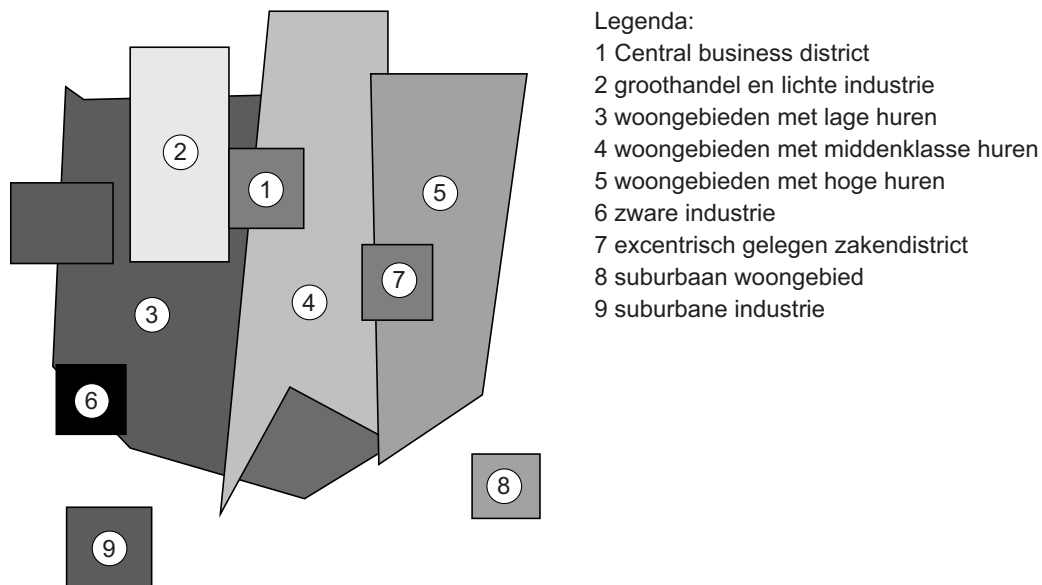

Legenda: spoorweg autowegen 0 50 100 m

- 1p 38 Lees bron 36 en bekijk bron 37.
De nieuwe locatie van Stadion Euroborg biedt meer groeimogelijkheden dan de oude locatie in de Oosterparkwijk.
→ Geef met behulp van bron 37 nog een reden waarom FC Groningen gekozen heeft voor de nieuwe locatie.

bron 38
Meerkernenmodel

- 1p **39** Bekijk bron 38.
De stad Groningen is min of meer opgebouwd volgens een concentrisch model. Berlijn, de hoofdstad van Duitsland, is meer opgebouwd volgens het meerkernenmodel.
→ Noem een historische gebeurtenis die de opbouw van Berlijn als meerkernenstad mede verklaart.

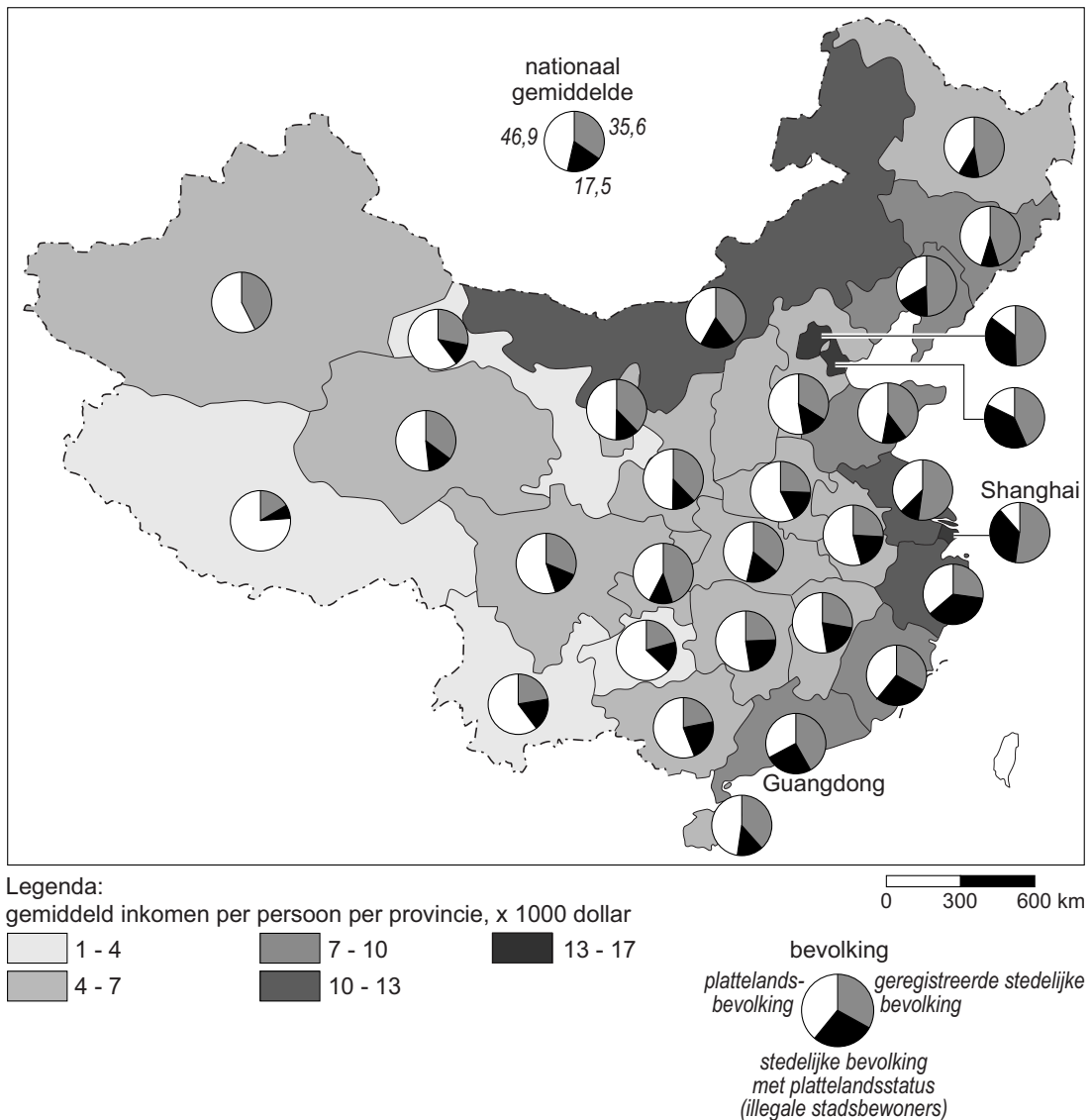
bron 39
Speciale Economische Zones

Een Chinese Speciale Economische Zone is een stedelijk gebied in China waar de regering buitenlandse handel en investeringen toelaat. In 1979 werden de eerste vier zones aangewezen: Xiamen, Shenzhen, Zhuhai en Shantou. De zones kenden al snel een enorme bevolkingsgroei. Door het succes besloot de regering in 1984 nog veertien nieuwe zones aan te wijzen.

- 2p **40** Lees bron 39.
Voor westerse bedrijven is het zeer aantrekkelijk om zich in China te vestigen.
→ Geef twee redenen waarom het voor westerse bedrijven zo aantrekkelijk is om zich in China te vestigen.
- 2p **41** Lees bron 39.
Voor de Chinezen heeft het aanwijzen van de Speciale Economische Zones niet alleen voordelen, maar ook nadelen.
→ Geef twee nadelige gevolgen voor de Chinezen die wonen in één van deze Speciale Economische Zones.

bron 40

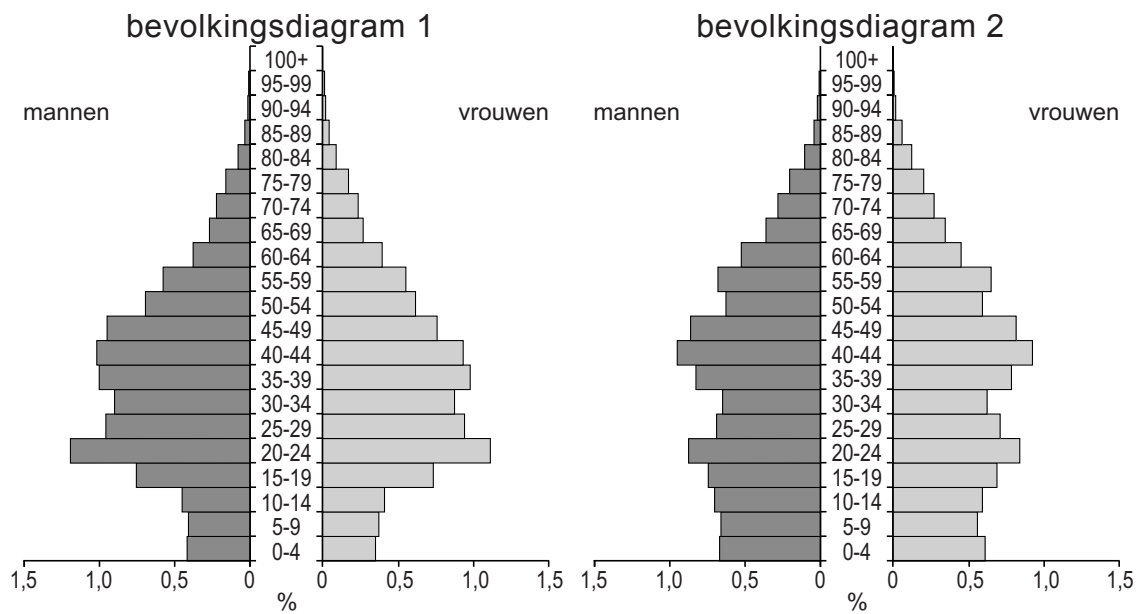
China, inkomsten en bevolking

- 2p 42 Er worden drie uitspraken gedaan over bron 40.
Uitspraak 1: in het oosten van China liggen meer steden dan in het westen.
Uitspraak 2: het percentage geregistreerde stedelijke bevolking is in de stadprovincie Shanghai kleiner dan in de provincie Guangdong.
Uitspraak 3: het gemiddelde inkomen per persoon is in het westen lager dan in het oosten.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en geef bij elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.
- 1p 43 In bron 40 staat in de legenda over de bevolking een groep omschreven als 'stedelijke bevolking met plattensstatus'. Deze groep heeft dus niet de juiste status voor het gebied waar zij wonen en werken.
→ Geef een reden waarom deze groep vooral voorkomt in de oostelijke provincies en bijna niet in de westelijke provincies.

bron 41

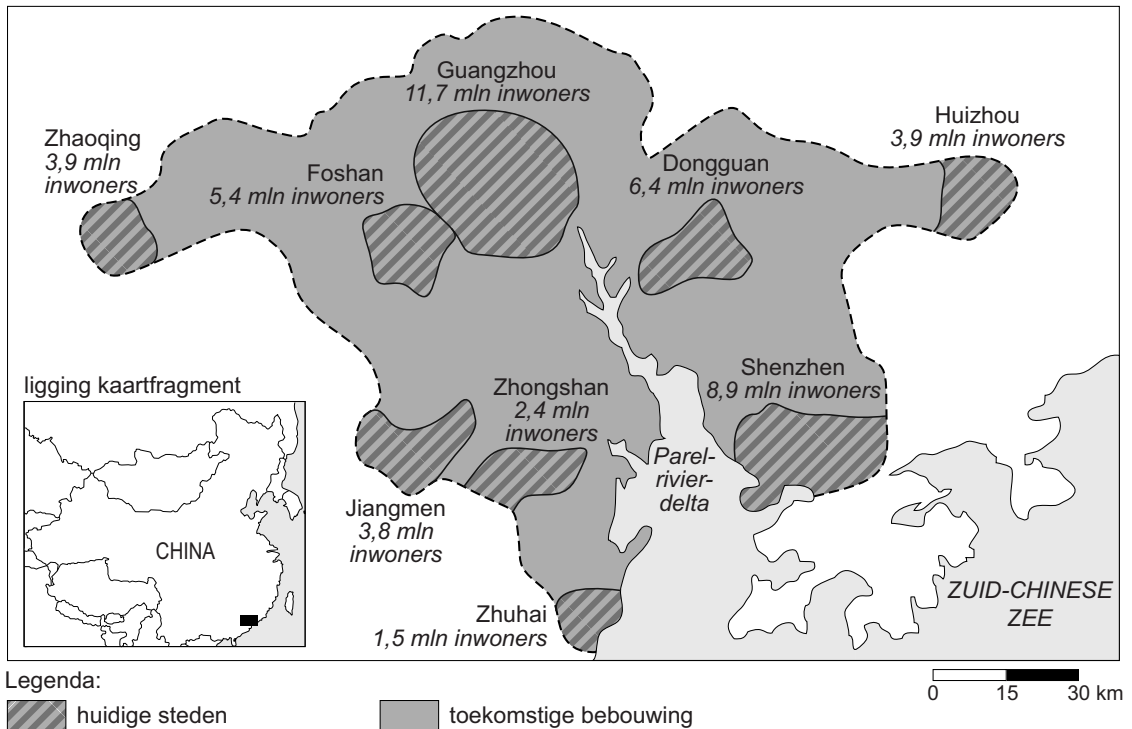
China, twee bevolkingsdiagrammen

- 1p 44 Eén van de twee bevolkingsdiagrammen in bron 41 is van een stedelijk gebied en het andere is van een landelijk gebied.
- Welk bevolkingsdiagram hoort bij een stedelijk gebied zoals Shanghai? Kies uit: bevolkingsdiagram 1 of bevolkingsdiagram 2.
  - Geef daarna een argument voor je keuze.

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

bron 42
De Parelrivierdelta

- 1p 45 Bron 42 laat de huidige en de toekomstige Parelrivierdelta zien. De aanwezige steden in de Parelrivierdelta zullen in de toekomst aan elkaar groeien.
Welk begrip past het best bij de toekomstige Parelrivierdelta?
- A concessiegebied
  - B gated community
  - C hutong
  - D metropolitaan gebied

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.